

معیارهای انتخاب همسر مناسب از دیدگاه اسلام

Page | 1

ازدواج، تاریخچه ای به قدمت پیدایش انسان ها در کره زمین دارد و در تمام مکاتب و ادیان مطرح است اما هیچ مکتبی به اندازه اسلام برای این موضوع اهمیت قایل نبوده است. اسلام اساس ترقی و رشد و تکامل در تمامی شؤون زندگی را در چگونگی تشکیل خانواده ها می داند و برای این مهم اهدافی در نظر گرفته است؛ قرآن مجید خلقت همسران و ایجاد رشته مودت و دوستی بین زن و مرد را از نشانه های شناخت خداوند شمرده و به برخی از فواید ازدواج مانند آرامش روحی و جسمی، ارضای غریزه جنسی، ایجاد دوستی و علاقه، بقای نسل و تکامل فرد، اشاره می کند: «از جمله نشانه های وجود خداوند این است که برایتان از جنس خودتان همسرانی آفریده تا بدان ها آرام گیرید و میان شما و آن ها دوستی و مهربانی قرار داد. در این (دوستی و محبت) برای کسانی که تفکر می کنند، نشانه هایی وجود دارد.

اسلام برای تحکیم کانون خانواده و جلوگیری از فروپاشی آن، قوانین خاصی وضع کرده و بر طبق آن، محدوده وظایف هر کدام از اعضا را تعیین نموده است. به طور کلی، این مقررات را به چند دسته می توان تقسیم کرد:

۱. مقرراتی که مربوط به پیش از تشکیل خانواده است و از زمان خواستگاری باید رعایت گردد.
۲. وظایف و حقوقی که هر یک از افراد خانواده پس از تشکیل خانواده باید رعایت کنند.
۳. مقرراتی که در صورت عدم توافق زن و مرد و انحلال خانواده و یا فوت یکی از افراد آن باید عمل شود.

شرایطی که باید همسر دارا باشد عبارتند از:

۱. داشتن ایمان، تقوا و حسن خلق

ایمان و تقوا ملاک اصلی انتخاب همسر است. در سایه ایمان و تقواست که روابط عمیق عاطفی بین زوجین ایجاد می شود. نزد چنین همسرانی، زمینه تا حدود زیادی برای پرورش صحیح فرزندان فراهم است و زن و شوهر می توانند بر همه مشکلات زندگی، اعم از اقتصادی و روانی، فایق آیند و فرزندان خود را مطابق موازین و برنامه های دینی تربیت کنند. در این زمینه، رسول اکرم صلی الله علیه و آله می فرمایند: «زن را برای زیبایی اش به همسری مگیر؛ چون ممکن است جمال زن باعث پستی و سقوط اخلاقی اش بشود. هم چنین به انگیزه مالش، با او پیوند زناشویی برقرار مکن؛ زیرا مال می تواند موجب طغیان او گردد، بلکه به سرمایه دینی اش متوجه باش و با زن با ایمان ازدواج کن.»

مردی به امام حسن علیه السلام عرض کرد: دختری دارم، او را به ازدواج چگونه فردی درآورم؟ حضرت فرمودند: «او را به ازدواج مردی با تقوا درآور؛ که اگر دوستش داشته باشد، او را گرامی می دارد و اگر هم دوستش نداشته باشد، به او ستم نمی کند.»

دو اصل دین و اخلاق نیک، ملاک های اصلی برای شایستگی زن و شوهر است و این اصل چه در دوران جنینی و شیرخوارگی، و چه در سایر مراحل زندگی کودک و تربیت او نقش بسزایی دارد. پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله می فرمایند: «بهترین زنان شما زنی است که وقتی همسرش به او می نگرد، شاد و مسرورش گرداند.»

مردی در این زمینه با حضرت ابوالحسن علیه السلام مشورت نمود و عرض کرد: یکی از بستگانم از دخترم خواستگاری کرده، ولی او اخلاق بدی دارد. حضرت فرمود: «اگر بد خلق است، دخترت را به ازدواج او درنیاور.»

۲. خوب و شایسته بودن

جابرین عبداللّه انصاری می گوید، در محضر رسول خدا صلی اللّٰه علیه و آله بودم. آن حضرت درباره همسر شایسته چنین فرمود: «بهترین همسران شما کسانی هستند که دارای ده خصلت باشند:

- برای آمدن فرزندان متعدد آمادگی داشته باشند. (زایا باشند).
- مهربان باشند.
- عفت و پاک دامنی خود را رعایت کنند.
- در میان بستگان خود عزیز و سربلند باشند.
- نزد شوهر فروتن باشند.
- خود را برای شوهر بیارایند و خود را به او بنمایانند.
- نسبت به نامحرمان خود نگه دار باشند و پوشش خود را حفظ کنند.
- از شوهر حرف شنوی و اطاعت داشته باشند.
- در مسائل جنسی، میل شوهر را جلب کنند.
- در عشق و علاقه به شوهر، افراط نکنند و حد اعتدال را حفظ نمایند.» (5)

در جایی دیگر، رسول اکرم صلی اللّٰه علیه و آله می فرمایند: «من سعادۀ المرء الزوجه الصالحۀ»؛ از سعادت مرد این است که دارای همسری شایسته و خوب باشد.

۳. اصالت خانوادگی

اسلام تاکید دارد که درباره سابقه خانوادگی همسر، تحقیق لازم صورت گیرد و به خصوص، مراتب ایمانی و اخلاقی او در نظر گرفته شود و نیز تا حد امکان، همسر از خانواده ای پاک و عقیف انتخاب گردد. این اصالت خانوادگی در نحوه زندگی جدید و در نسل بعد تاثیر دارد. اگر نطفه، که متاثر از خصایص وراثتی والدین است، ناسالم باشد، دیگر امیدی به اصلاح

فرزند نیست. به همین دلیل امام صادق علیه السلام می فرمایند: «تزوجوا فی الحجر الصالح، فان العرق دساس»؛

با خانواده شایسته ازدواج کنید؛ زیرا ژن ها خصایص والدین و اجداد را به نسل بعدی سرایت می دهند.

پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله در این مورد به مردم آگاهی می دهند و می فرمایند: «ایها الناس ایاکم و خضراء الدمن»؛ ای مردم بپرهیزید از گیاهان سبز و خرمی که در مزبله دان ها پرورش یافته است. وقتی توضیح خواستند، مقصودشان را زنان زیبا و خوب رویی دانستند که در محیط فاسد و خانواده بد پرورش یافته اند.

۴. توجه به کفویت

ازدواج با افراد هم کفو و هم شان باعث توافق بیش تر در زندگی می شود؛ زیرا درصد بالایی از اختلافات بین زن وشوهرها در نتیجه نبودن طرفین در یک شان و طبقه است. کفویت در جنبه های ایمانی، فکری، اقتصادی و... مطرح است، اما تکیه اساسی اسلام در کفویت، بیش تر بر مساله ایمان و اعتقاد است. علت این که پیامبر صلی الله علیه و آله، حضرت علیعلیه السلام را برای همسری دختر خود انتخاب نمودند، همین مساله بوده است. بعضی روایات، کفویت، را شامل دوچیزدانسته اند: یکی عفت ناشی از ایمان و اعتقاد و دیگری تامین امکانات زندگی.

امام صادق علیه السلام می فرمایند: «الکفو ان یکون عفیفا و عنده یسار»؛ (10) (کفو هم ردیف در ازدواج) کسی است که عقیف باشد و مالی هم داشته باشد.

مصدق این فرموده پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله را که «هر زن مسلمانی، کفو هر مرد مسلمان است»، درماجرای ازدواج جویبر می یابیم؛ جویبر مردی از اهل یمامه، تازه

مسلمان شده و به مدینه آمده بود. او مؤمن و مخلص، ولیسیاه پوست و مستمند بود و در مسجد زندگی می کرد. روزی پیامبر صلی الله علیه و آله به او فرمودند: چرا ازدواج نمیکنی؟ جواب داد: چه کسی به من بینوا زن می دهد؟ پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: اسلام هر خوار و ذلیلی را عزیزآله را به زیاد گفت. زیاد پاسخ داد: ما دخترانمان را به هم ردیفان خود - از انصار - می دهیم. پیامبر صلی الله علیه و آله، که ماجرا را متوجه شدند، فرمودند: «ای زیاد، جوiber مؤمن است، هر مؤمنی کفو زن مؤمنه و هر مرد مسلمانی کفو زن مسلمان است.» (11) زیاد پس از این فرمایش پیامبر صلی الله علیه و آله، اطاعت کرد و دخترش را با تشریفات، به ازدواج جوiber درآورد. کرده است. برو نزد زیادبن ولید - از اشراف انصار - و دختر او را خواستگاری کن. جوiber فرمایش پیامبر صلی الله علیه

۵. سلامت جسم و روان

عدم سلامت، مانع از ازدواج نیست، ولی در تداوم زندگی مشترک اثر منفی دارد. بر همین اساس، علمای اخلاق با استفاده از روایات اسلامی، گفته اند: با شش گروه از زنان ازدواج نکنید؛ یک گروه از این ها زنان انانه هستند؛ یعنی بسیار ناله می کنند، مریض احوالند و خود را به بیماری می زنند.

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله به مغیره بن شعبه، که دختری را برای همسری خود نامزد کرده بود، فرمود: «پیش از ازدواج، درباره مزایای جسمی دختر مورد نظرت تحقیق کن؛ زیرا این بررسی در ایجاد الفت و محبت و توافق های بیش تر بین تو و همسرت پس از ازدواج، تاثیر زیادی دارد.» به همین دلیل به مرد اجازه داده شده در انتخاب همسر، برای به دست آوردن اطلاعات بدنی، یک بار به زن نظر بیفکند.

سلامت فکر و اندیشه نیز بر سلامت رفتار و اعتدال در برخوردها، اثر بسزایی دارد؛ زیرا روابط انسانی زوجین، تابع شرایط نفسانی و روانی آن هاست و با عدم وجود سلامت روان، نمی توانند روابط مستحکم خانوادگی را بنیان گذارند.

امام صادق علیه السلام از رسول اکرم صلی الله علیه و آله نقل کرده اند که آن حضرت فرمودند: «از ازدواج با احمق بپرهیزید که هم نشینی با او مایه اندوه و بلاست.»

۶. دیگر معیارها

از معیارهای دیگری که در لابه لای احادیث اسلامی به چشم می خورد و پس از موارد مزبور، باید مورد نظر قرار گیرد، عبارت است از: دوشیزگی همسر، نداشتن قرابت و فامیلی نزدیک، زیبایی و ...

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: «بهترین زنان شما، زنی است که بچه آور، مهربان، پاک دامن، نزد فامیل محترم و در برابر شوهر متواضع باشد، خود را برای شوهر بیاراید، به دیگران بی اعتنا و در خلوت، در اختیار همسر خود بوده و مثل برخی از مردان مبتذل نباشد.»

ملاک های غیر ضروری در انتخاب همسر

عدم وجود اختلافات نژادی، سنی و منطقه ای از شرایط اساسی ازدواج نیستند و ازدواج دختر و پسر مسلمان با وجود این اختلافات، صحیح است.

امام صادق علیه السلام فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله دختر عبدالمطلب را به ازدواج مقداد در آورد تا ازدواج به سهولت صورت گیرد (تعنیات خرافی و تشریفات جاهلی از میان برود) و مسلمانان از رسول خدا صلی الله علیه و آله پیروی کنند و بدانند که «گرامی ترین آن ها نزد خدا، باتقواترین آن هاست.»

بنابراین، باید مسائل جزئی و ظاهری از قبیل ثروت، زیبایی، مقام و دلبری کم‌تر مورد توجه قرار گیرد و در مقابل، سعی شود ملاک‌های ضروری و اصلی هم‌چون ایمان، تقوا و اصالت خانوادگی بیش‌تر مورد اهمیت قرار گیرد. پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله نهی فرمودند که زنی را برای مال یا جمالش بگیرند؛ زیرا مالش موجب طغیان و جمالش مایه تباهی اوست. ملاک اصلی برای زن، دین و ایمان اوست.